

Смолій Людмила Василівна

Уманський державний аграрний університет

ПЕРЕДУМОВИ ВІДНОВЛЕННЯ ГАЛУЗІ БУРЯКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

За підсумками минулого року, цукрові буряки стали однією з найменш прибуткових культур для сільськогосподарських підприємств України. Рівень рентабельності виробництва цукрових буряків навіть в ефективних підприємствах досяг рівня, на 37 – 55% нижчого, ніж рентабельність вирощування пшениці, ячменю та кукурудзи й на 100 – 150% нижчого, ніж рентабельність вирощування насіння соняшнику або рапсу. Невиваженість політики державних органів влади щодо розвитку бурякоцукрового виробництва та недосконалість цінового механізму призвели до втрати у сільськогосподарських товаровиробників інтересу до вирощування цукрових буряків і, як наслідок, скорочення у 2008 році посівних площ під культурою майже у два рази порівняно з попереднім роком. Це, в свою чергу, спричинило недовантаження виробничих потужностей багатьох цукрових заводів (на 2008-2009 рр. Міністерство аграрної політики України розподілило обсяги виробництва цукру за квотою «А» між 81 підприємством, фактично було запущено ще менше).

Незважаючи на передбачені Постановою Кабінету Міністрів України дотації за рахунок державного бюджету у розмірі 750 грн. на гектар посіву, при існуючій ціні реалізації не забезпечується ефективне виробництво цукрових буряків. За розрахунками, для досягнення позитивного значення рівня рентабельності необхідна дотація у розмірі 2000-2500 грн/га при урожайності 40-50 т/га [1]. Основним призначенням її має бути підвищення родючості ґрунтів у бурякових сівоzmінах, вапнування та інші меліоративні заходи, захист навколишнього середовища, що мають забезпечити ріст рівня урожайності і беззбитковість галузі. Без такої дотації сільгоспвиробники, за окремим винятком, в найближчому майбутньому призупинять виробництво цієї культури.

Тенденція до скорочення виробництва цукрових буряків спостерігається і бурякосійних країнах ЄС, проте там було розроблено програми реструктуризації й оздоровлення бурякоцукрових галузей, розраховані на 4 роки, суть яких полягає в прискоренні розвитку ефективних виробництв і скороченні малоефективних. В Україні також існує необхідність розробки аналогічної програми розвитку галузі, яка б визначила на перспективу пріоритети розвитку і окреслила конкретні показники, які повинні стати основою стабільного забезпечення потреб у цукрі за рахунок власного виробництва.

Значні резерви відновлення виробництва цукрових буряків в Україні пов'язані з енергетичними чинниками, оскільки з категорії сировини для виготовлення продуктів харчування буряки перемістилися в категорію енергетичних продуктів. Використання побічної продукції виробництва цукру для виготовлення біоетанолу сприятиме збільшенню потреби в сировині та підвищенню ефективності виробництва цукрових буряків. В цьому аспекті заслуговує на увагу досвід Франції, де, відповідно до прийнятої програми розвитку виробництва біоетанолу, передбачається щонайменше подвоєння площ посіву цукрових буряків під виробництво біоетанолу з 10 до 20 тис. га. Розгортання виробництва біоетанолу відбувається і в Німеччині, при цьому здійснюються значні інвестиції (компанія Nordzucker планує здійснити інвестиції в будівництво заводу по виробництву біоетанолу з цукрових буряків в обсязі 70 млн. євро., компанія Danisco прийняла рішення про будівництво цеху з виробництва даного виду палива на власному цукровому заводі, вклавши 25 млн. євро) [2].

Організація конкурентоспроможного цукробурякового виробництва доцільна також на основі створення на базі бурякосійних господарств та цукрових заводів інтегрованих формувань з входженням до їх складу фінансових, агросервісних, торговельних, обслуговуючих підприємств із застосуванням механізму забезпечення економічних інтересів всіх учасників. В цьому випадку цукрові заводи виконують функції не тільки переробних

підприємств, а й здійснюють постійне забезпечення товаровиробників мінеральними добривами, технічними засобами, насінням, хімічними препаратами тощо. Завдяки їх інвестиціям вдається досягти нарощування обсягів виробництва цукрових буряків, зменшення витрат на одиницю продукції, впровадження інтенсивних ресурсозберігаючих технологій, покращення матеріально-технічного забезпечення галузі.

Поряд із зазначеними перспективами, передумовами ефективного виробництва цукрових буряків є визнання на всіх рівнях пріоритетності галузі; підвищення урожайності і якості за рахунок впровадження інтенсивних технологій; поглиблення спеціалізації і концентрації бурякоцукрового виробництва, прийняття Державної комплексної програми реструктуризації і розвитку бурякоцукрової галузі; узгодження і внесення на розгляд Верховної Ради проекту Закону «Про цукор і ринок цукру» та становлення галузі на економічно вигідні умови.

Література:

1. Пиркін В.І. Перспективи ефективного розвитку галузі буряківництва в Україні / В.І. Пиркін // Цукрові буряки. – 2008. - № 3-4. – С. 9 – 11.
2. Покровская С.Ф. Рост производства биотоплива в странах Евросоюза / С.Ф. Покровская // Сахарная свекла. – 2007. - № 8. – С. 42 – 44.

e-mail: echmeya@mail.ru